pzazz

Foreshadow

ALEXANDER VANTOURNHOUT / NOTSTANDING

Krachtiger dan zwaartekracht

Daphne de Roo
Gezien op 02 juli 2023

Amsterdam, ITA Internationaal Theater Amsterdam, in het kader van julidans

In ‘Foreshadow’ zoekt Vantournhout samen met zeven andere acrobaatdansers de grenzen op van het menselijk lichaam en van de zwaartekracht, om die soms te verpulveren. De acht performers bewegen met zoveel verve dat ze zelfs een deel van het concept tenietdoen.

05 JULI 2023

Acht dansers, een groot grijs vlak en een zes meter hoge muur. Meer heeft Vantournhout niet nodig om choreografische magie te creëren. 'Is de muur een hinderlijke sta-in-de-weg?' leest de programmatekst, maar wie ooit al iets van deze maker heeft gezien, weet dat het antwoord daarop niets anders kan zijn dan 'nee'. Nee, we zien geen mensen die zich continu te pletter lopen tegen een veel te hoge muur, we zien acrobaten die meermaals de grenzen verpulveren.

Al begint het vrij gemoedelijk. In complete stilte vormen drie dansers een slinger, een vierde sluit aan. Het wordt haast een volksdans, waarbij steeds één danser even de handen loslaat om in een andere positie weer aan te sluiten. Behalve hun armen haken de dansers ook hun benen in elkaar en algauw worden er mensen gelanceerd, gedragen en heen en weer geslingerd. Het tempo ligt niet hoog, en toch blijven de variaties verrassen.

Terwijl de experimentele rockmuziek van de Londense band *This heat* begint te spelen dat klinkt hier meestal als een oververhitte computer, maar dan op een prettig gestoorde manier - valt de slinger uiteen in een wirwar, waarbij steeds iemand anders zich tegen de muur werpt. Zonder geblutst te raken wel, meer dan echt te botsen zetten de dansers zich met handen en voeten af tegen de muur, om dan weer rond te draaien. Zo vormen ze steeds een lemniscaat.

Even later tasten alle acht dansers de muur af, terwijl ze om elkaar heen draaien. Ze lijken een lange rupsband met tandwielen binnenin, die perfect in elkaar draaien. De term 'geoliede machine' was al bij Vantournhouts eerdere werk van toepassing, maar hier zeker. Vervolgens beginnen de tanden een eigen leven te leiden, elkaar aan te trekken en af te stoten. In hun bij elkaar passende groenblauwe outfits doen de dansers denken aan atomen die aan elkaar vastklikken en door onderlinge botsingen weer uit elkaar vallen.

Vantournhout liet zich voor al deze zotte constellaties inspireren door de hechtingskracht van reptielen. Waar hagedissen een nieuwe staart kunnen groeien, vergroeien deze performers met elkaar. Zo groeien twee dansers aan elkaar vanuit de nekwervels: we zien boven en onder benen, en één hoofd in het midden. De dansers geven hun individualiteit op om nieuwe creaturen te vormen. Komische, soms ook monsterlijke.

Hier worden nieuwe wezens geboren, hier vervagen de grenzen tussen mens en dier, en mens en ding. Zo zien we vier dansers op zo'n manier over elkaar kronkelen dat ze een rupsachtig wezen vormen, meerkoppig maar vooral met overal krioelende benen. En als Noémi Devaux tegen de muur gedrukt wordt, vormen haar slingerende benen de klepel van een klok. Als Margaux Lissandre langzaam ronddraait in de handen van Nick Robaey en Axel Guérin, is ze net de wijzers. Het zijn overigens niet alleen de vrouwen die de lucht ingaan. Zij hebben net zo goed de rol van ondersteuner, ze helpen net zo goed een man - die soms anderhalf keer zo groot is - de lucht in.

Deze mensen zijn krachtiger dan de zwaartekracht

Dan is er nog die muur. Vantournhout zag het vloerwerk als een voorafschaduwing van wat de dansers ten opzichte van de muur proberen. Die was voor hem een obstakel dat de ruimte nietsontziend breekt, dat de overgebleven scène te krap maakt. Dat wordt hier niet echt duidelijk, het lijkt eerder een klimmuur of speeltuig. Hoe lastig de manoeuvres er ook uitzien, een Sisyphusarbeid is dit niet. We zien geen externe moeilijkheden, geen onmogelijk obstakel. Hoewel niet elke danser altijd op de muur raakt, weet je gewoon dat iedereen het zou kunnen. Deze mensen zijn krachtiger dan de zwaartekracht. Nee, de dansers maken het zichzelf moeilijk. Je hoeft niet ondersteboven een muur op te klimmen. Je hoeft er vervolgens niet met je armen achterstevoren aan te hangen, terwijl iemand aan jouw lijf omhoogklimt. En zelfs dat lukte hier.

Is het erg als je opzet deels wordt tenietgedaan door je indrukwekkende choreografie en de enorme kracht van je performers? Dat denk ik zeker niet, en dat Vantournhout de scène ook verticaal gebruikt is meer dan interessant. Meer dan een strijd zijn hier mogelijkheden te zien. We zien wat een mens zou kunnen, wat meerdere mensen samen kunnen worden. Door hoe de acht dansers omgaan met de ruimte, en vooral met elkaar, worden onze ogen geopend voor al het potentieel dat er nog is.

Daarbij wisselt ‘Foreshadow’ continu momenten van intense spanning af met ontspanning. Noodzakelijk natuurlijk, de acrobatiek vraagt zeer veel van de performers, zeker omdat de dansers niet op snelheid rekenen om hun kunsten te doen slagen. Heel langzaam voeren ze de meest intense choreografieën uit, puur rekenend op hun lichaamskracht en die van de ander.

Als dan de ontspanning volgt, is de overgang vaak prachtig. Vooral bij Esse Vanderbruggen zie je de bewegingen versmelten. Het ene moment duwt ze iemand anders met al haar kracht omhoog, en in een oogwenk laat ze zich sierlijk wegdragen. Je weet ergens dat ook die laatste beweging spierspanning en energie vraagt, maar het ziet er zo soepel uit. Even soepel zijn de bewonderenswaardige slingerbewegingen die Patryk Klos boven aan de muur maakt. Nadien gaat hij trouwens zelfs rustig liggen boven op het ding, alsof hij de goden wil uitdagen. Zeker voor Klos was die muur nooit een belemmering. Ik zou zelfs geloven dat hij er met een stevig aanloopje over zou kunnen springen.

Dat vervloeien van spanning en ontspanning en van meerdere lichamen tot nieuwe verbindingen, lijkt meer het hoofdpunt te zijn van deze voorstelling dan het gevecht met de muur. Toegegeven, hoewel ook dat zeer interessant is, had ik het fijn gevonden om iets meer van die aangekondigde strijd te zien, iets meer dynamische energie. Al is dat muggenziften als een maker je zoveel verbluffende manoeuvres toont.